

EZ NEM AZ

HERCEG JÁNOS

A fiú kinn állt a parton. Meggypiros műbőr zekéje volt, fényes, fekete Krisztus-szakállal, combjához tapadó fehér, alighanem szintén műanyag nadrágja, s a kezében apró, barna bőrtáska. Idegen volt, magas és vékony. Hosszú árnyéka derékszögben feküdt a vízre.

— Ilyenek a homokosok a Place de la République körül estefelé — jegyezte meg Csobán doktor, kellő megvetéssel szűrve fogain át a szót, amikor a kihallgatásnak vége lett és a rendőrkocsi lámpája, kéken villogva tűnt el a holdsütötte fák között. Pedig ő nem is látta a fiút. De a felesége vallomása elég volt neki súlyos és ízléstelen hasonlathoz.

— Nem igaz! — kiáltott sírva az asszony. — Ilyesmit nem látam rajta! Csak az tűnt fel, hogy idegen...

Hirtelen elhallgatott, mint aki attól fél, hogy többet is kell mondania. Minden szem rajta volt, s az ura gyanúja égett az arcán.

Szép barna asszony volt. És teltkarcsú, hogy az újságok ismerkedési rovatának nyelvén fejezzük ki magunkat. Ápolónő volt korábban a kórházban, talpig fehérben járt, amikor a doktor tíz év előtt feleségül vette. Házasságukat egészen rövid viszony előzte meg, s ma délutánig úgy érezte, senki mást nem tudna szeretni, csak az urát.

Az idegen fiú megjelenése azonban nemcsak őt dúlta fel. Éjfél volt már, s az egész telep izgatottan tárgyalta a merőben szokatlan esetet. Amikor kilépett a Broadway nevű csárdából, amely a homokstrandon túl két öreg jegenye között kicsit oldalra dőlve állt, mint valami részeg hajó, a bankigazgató csatlakozott hozzájuk. Erre Csobán doktor kihúzta kezét a felesége karjából, mintegy helyet csinálva maga mellett a száraz, vontatottan és kicsit

tűnődve beszélő agglegénynek, akit szomszédjuknak is tekinthettek, hiszen alig ötven méterre volt tőlük a hétvégi háza. Most is választékosan, némi költői pátozzal szólalt meg:

— Akkor még békében éltünk. Fiatalok voltunk, jóformán gyerekek még, és gondtalanok természetesen. Sárga fényekkel köszöntött ránk a nyár, és kék ködökkel jött az őszi est. Egy rozoga busszal jártunk ki a városból ide, s éjszaka lett, mire hazaértünk. Gyönyörű lánya volt a csárdásnak, piros napernyővel sétált a fák alatt, s esténként kiült a vendégek közé, és halkán énekelt... Bűbájos mosolya volt, s persze én is szerettem volna ott lenni mosolya holdudvarában. Őt azonban Körtvélyessy Eleméren kívül nem érdekelte senki más.

— Zlata — fordult erre a doktor a feleségéhez, mert közben a nyaralójukhoz értek —, nem főznél nekünk egy kávé? Dehogy vagyunk álmosak. Csak tessék bejönni, még egy palack rajnai borom is van...

Az asszony bevonult a konyhába, csak résnyire hagyta nyitva az ajtót. A kávédarálót zúgatta, poharak csengtek a kezében, s a férfiak feje fölött kilátott ugyanarra a pontra, ahol a fiú délután állt. És az egész olyan volt, mintha nem lett volna éjszaka, a szemközi hegyoldal is látható lett volna, a vízre hajló fűzfákkal, melyeken végigfolyt a lemenő nap fáradt fénye.

Megmutatta volna a helyet is a rendőröknek, de azt mondták, nem érdekli őket. A hosszú, kopasz bíró erre megkérdezte egyiküket, mert mindössze ketten voltak, hogy akkor tulajdonképpen miben lehetnének a segítségükre.

— Köszönjük, semmiben. Csak arra feleljenek, amit kérdezzünk. De nem kérdeztek semmit.

A csárda előtt egy alkalmi zenekar muzsikált, amikor betoppantak, s a homályban a tenyérszíni betonkockán elmosódtak a táncoló párok körvonalai. A szaxofon egyszerre berekedt, a hegedűből egy torz sikoly szakadt fel, s a táncosok megálltak. A gazda kék-fehér csíkos trikójában rémülten lógatta hosszú lófejét.

— A lakása is itt van? Mutassa meg! — szólt rá az egyik rendőr.

— Igen — felelte elvékonyodott hangon, s kibújt a sötét mögül. — Csak egy kis rendetlenség van minálunk. Mert a feleségem bement a városba, az anyósom meg már öreg ahhoz, hogy rendet tudjon tartani.

— Nekünk most itt kell várakoznunk? — kérdezte a kinn maradt rendőrtől egy alacsony kislány, s kotnyeleségénél csak a szeme volt nagyobb és a fekete haja világított apró szikrákat vetve, mint a szentjánosbogár. És két kicsi melle a piros blúza alatt nála is kacérabbul ágaskodott.

— Egy perc türelmet kérünk — mondta a rendőr, és elfordította a fejét, mint aki a kísértéstől fél.

Mikor a másik rendőr kijött, s a tulaj megkönnyebbült vigyora ellenére tíz évvel öregebbnek látszott, úgyhogy még a trikója se feszült rajta úgy, mint az imént, Zlata felállt a kocsmá egyik sarkában, ahol az urával szemben ült, és csengő hangon odakiáltotta a rendőröknek, mire mindenki feléje fordult:

— Az idegent keresik? Én láttam!

Egy pillanatra ijesztő csend lett.

— Igen? Ezt nem is mondtad! — nézett rá nagy szemekkel az ura.

Zlata azonban nem felelt a döbbsé megjegyzésre. A rendőrök felé fordulva, emelt hangon fogott bele a részletes vallomásba. A jelenet drámaiságát Csobán doktor azzal fejezte ki, hogy levette szemüvegét, és egy ideig ijedten pislogva nézett körül, majd mint aki sorsába beletörődött, egy lassú és méla mozdulattal visszatette az orrára.

— A rézbográcsot síkáltam — mondta az asszony. — Kinn a házunk előtti fák alatt, mert nem akartam a konyhát bekormozni vele. Amikor felemeltem a fejem, már ott állt. Átnézett a túlsó partra, mintha a hegyoldal szőlői között keresett volna valakit, s így állt sokáig mozdulatlanul.

A Broadway vendégei maguk elé tudták képzelni a képet. A fiút meggyipiros zekében és fehér nadrágban, retiküllel a kezében. Simi, a lófejű kocsmáros, akinek szőrtelen, sárga arca volt és ikszlábán rogyadozva járt, kicsit lehunyta a szemét. Egyrészt, mert álmos volt, másrészt, mert ő már átesett az ellenőrzésen, s ettől jóleső érzés fogta el, úgyhogy most tisztán látta maga előtt az asszonyt, ahogy a bogrács fölé hajol és nemcsak a keze, de napsütötte, erős térde is kormos lett. Látta, ahogy felállt ott a fák alatt, mind a két oldalán igazította magán fekete fürdőruháját, amelyen apró ezüst virágok szóródtak szét fémesen, mintha csak hajszálvékony fóliából vágták volna őket. A melltartóját is megigazította a fiút nézve, s ez oly élesen körülhatárolt, plasztikus látomás volt, hogy Siminek ki kellett nyitni a szemét, fel kellett néznie, mintegy

összehasonlítani a képzeletbeli képet az eredetivel. Mert tetszett neki a doktor felesége. Volt benne valami kifejezhetetlen különbség a telep többi nőjéhez viszonyítva. Pedig azok is be-betértek hozzá, akárcsak Zlata, fürdőruhában, napsütötten, vizes hajtinccsel a fülükön, szódáért, sörért. Nem egy még csak nem is elérhetetlenül.

De Zlata más volt. Fára kellett gondolnia, bármily furcsa, fiatal fatörzsre, ha derekára esett a tekintete. És ahogy a szája előre kinyílt egy kicsit, mielőtt megszólalt volna, abban volt valami lenyűgözően közvetlen, szinte állati vonás. Megfogni, belemarkolni, a húsába harapni, vagy legalább azt mondani, Bandobranski Braca modorában, aki Cséváron volt jegyző valamikor, és Lelbach Gyuszi gyakran vitte magával mulatni: „Magáért szívesen lennék három évig juhászkutyá!”

Mégse merte soha megkockáztatni az udvarlásnak ezt a stílusát. Nem a nyamvadt Csobán doktor miatt. Az asszony kemény és határozott tartózkodása tette lehetetlenné, az ilyesmit, mint ahogy a legszelidebb komondor sem engedi meg idegennek a bizalmaskodást.

Amikor Simi felnézett, az egyik rendőr a söntésnek támaszkodva állt és cigarettázott, a másik pedig hátratólta fején a sapkát, egyszerre leolvadt róla a hivatali jégpáncél, s a szikrázó hajú kislány a piros blúzában fesztelenül kokettált vele.

Itt éjszaka volt, az asszony szavaiban napfényes délután. Az elhallgatott részletek tették, hogy azt hitte, nemcsak őt, a fiút se látja senki. Mert az, ha háttal állt is, ha idegen volt is, most egészen és kizárólag az övé volt. Azt tehetette volna vele képzeletben, amit akar. Gátlás nélkül, zavartalanul, mint amikor álmában szeretkezik az ember.

A fiú azonban oly szép volt, hogy az asszonyt nem testi vágy remegtette meg, amikor a melltartóját igazgatta és felállt, hanem olyasféle tiszta és ártatlan áhítat, amelyet csak kislány korában érezhet egy nő. Kiáltani szeretett volna. Nem is e valóságon túli látomásnak, amelyben a fiú állt, lába alatt a zöld hullámokkal rohanó folyóval, szemben a szőlőhegygel, mint egy csodálatos tájkép foglalatában, meghittén és immanensen. Nem a fiúnak szólni, az asszonyoknak szeretett volna kiáltani, hogy valamennyien idejöjjenek, köszönteni az érkezőt.

Egy hajó tűnt fel, uszályok egész sorát vontatva, s erre az öreg fogász kirohant alpesi stílusban épült parányi gerendaházából, és mintha részeg lett volna, rekedt hangon elordította magát:

— Zdravstvujte, tovariscsi!

Mire az asszony megint odanézett, a fiú nem volt sehol.

A telep viszont felébredt délutáni álmából. A nyurga, kopasz bíró düledező bakjára hajolva húzta a fűrészt egy zöld fűzfa ágán, melyet letört a vihar valamelyik éjszaka, s a fűrész nem győzte a sírást: sziu, sziu, sziu, szii... A bankigazgató szokása szerint fel-erősítette a rádiót, s kék melegítőben kiült virágcserepekkel kirakott verandájára, hogy angol pipájából bodor füstkarikákat fújva hallgassa tüntetőleg, mi újság a nagyvilágban. Az asztalos begyűjtötte vadonatúj Johnson-motorját, nem azért, hogy kirepüljön a folyó fölé, s aztán ezüst tarajukat felborzolva rohanjanak utána a hullámok, hanem hogy zavartalanul hallgathassa a motor egyenletes, idegeket zsongító zenéjét. Ahogy az afrikai bennszülötteket előbb a végsőkig felizgatja, majd a kielégülés békéjével szelíden megnyugtatja a dobok monoton tamtamja...

— Egy nőbe nem lehet olyan szerelmes az ember — mondta Simi, miközben kockás törülöronggyal végigszánkázott a söntés bádoglapján —, mint ez az asztalos abba a rohadt motorba!

A doktor is kiszólt a fák alá:

— Mit csinálsz te még mindig azzal a bográccsal?

— Az uramnak nem is szóltam — fejezte be most vallomását Zlata —, mert sejtelmem sem volt, milyen szándékkal jött s ki lehet az idegen.

A fogász már jó előbb fel akart állni. Többször megköszörülte hangosan a torkát, és olyan mozdulatot tett a kezével, mint a jelentkező gyerekek az iskolában. De a rendőrök nem néztek rá, s így csak most tudott felugorni:

— Bocsánat, a hölgy engem összetévesztett valakivel! Én két órával ezelőtt ébredtem fel, ennél fogva nem szaladhattam ki a partra, hogy odakiabáljak az oroszoknak valamit. Ezt kikérem magamnak! Engem, kérem, a politika sosem érdekelt. És a háború alatt, amikor kénytelen voltam bevonulni, azt mondtam magamnak, hála istennek, hogy angol fogságba estem.

A két rendőr azonban ezt az izgatott közbeszólást is szó nélkül hagyta. A piros blúzós kislánnyal szemezgető megigazította fején a sapkát, a másik is megindult a kijárat felé, mire a fogász tanács- talanul körülnézett, mintha csak azt mondta volna, hogy ő az egészség nem érti. De hát ki értette?

— Harminc éve vagyok itt, hiszen tudják — mondta Simi —, de az én lakásomba rendőr még be nem tette a lábát. Megállnak,

szalutálnak, megkérdezik, van-e valami újság, és néha elfogadják a szörpöt, amivel megkínálom őket, néha nem...

A bíró állát a tenyerébe fektette, s tűnődve jegyezte meg:

— A hegy már egy másik köztársaság. És a folyók mindig alkalmasak voltak gyanús tevékenységre. Távol áll tőlem, persze, mindenfajta oktan találgatás. Csak azt csodálom, hogy a szokásos vizsgálati formákat sem tartották be. Például meg se kérdezték a hölgy nevét. Pedig koronatanú, mivel a jövevényt rajta kívül senki sem látta...

— Na jó — mondta doktor Csobán, s belekarolt a feleségébe, mintha mi se történt volna —, akkor gyerünk haza. Gondolom, neked is leged lehet.

Az asszony nem felelt, amit a doktor észre se vett.

A hold vérvörösen és magasan járt az égen, a folyón néha fényfoltok jelentek meg, majd hosszúra nyúltak, fehéren futottak végig a hullámokon, mire feltűnt mögöttük egy-egy hajó. A távoli világ elérhetetlennek és végtelennek tűnő útja volt ez, országokkal, városokkal és falvakkal mindkét oldalán, s mégis független tőlük, mint valami exterritoriális terület. Mint egy semleges nagyhatalom.

A férfiak kinn ültek a teraszon, a fák alatt, ahonnan ő a fiút nézte délután, s ahova most ezüst tálcán készült kivinni a kávé és a rajnai vörös bort, amely kicsit keserű volt és fanyar, összehúzta az ember száját.

— Ha megengeded! — mondta Becker Dódi, a bankigazgató, amikor Zlata mindkettőjüknek töltött a borból, és az ura máskor összeszidta volna ily cselédien túlzott udvariassáért. — Én vagyok az öregebb! Szervusz!

Öregebb? Legalább húsz évvel volt idősebb Csobán doktornál, túl a hatvanon, ami nem mindig látszott meg rajta. Dús, fehér haját oldalt fésülte, érces, mély hangon beszélt, de halkán és hosszú szüneteket tartva, s valahányszor felemelte a poharát, mindig az asszony felé is biccentett. Ilyenek lehettek itt a régi gavallérok, gondolta Zlata, és némán visszamosolygott rá.

— Körtvélyessy Elemért említettem, ugye? — folytatta a korábban megkezdett beszélgetést. — Az tudott ilyen váratlanul megjelenni és hirtelen eltűnt megint, mint ez az idegen. És mindig bonyodalmak maradtak utána... Ma már nehéz lenne különválasztani vonzás és taszítás hatóerőit messzibe tűnt alakja körül. Már csak azért sem, mert nem volt mindenkinek rokonszenves. A

neve sem, s a környezet sem, amelyben élt. Általános közkedveltségét nem segítette elő az a tény sem, hogy kitérdelt nadrágú iparosfiúknak harsány hangon és kitörő örömmel köszönt, mintha boldog lett volna, hogy a közös gyerekkor sűrű ködéből kiválva megjelentek előtte.

Talán csak a nők rajongtak fenntartás nélkül érte, minden társadalmi rétegben egyformán. Magas volt és elegáns, adoniszi szépségét kedves, gondtalannak tűnő mosolya egészítette ki, mint egy hozzá illő keret. Pedig az egyhangúlag kikiáltott szépfiúk legtöbbször visszataszítók. Önteltek, önmagukba szerelmesek. Az ilyenek zsebtükörrel járnak, s időnként titokban belenéznek.

Körtvélyessy Elemér azonban disztíngvált modora ellenére oly természetes kapcsolatot tartott fenn a világgal és az emberekkel, mintha csak ez a kapcsolat lett volna egyetlen éltető eleme. A nőket is ezzel hódította meg tulajdonképpen, s korántsem a húszéves csinos fiúk ártatlan bájával. Már csak azért sem, mert nem volt ártatlan. Tízennyolc éves korában egy kétgyermekes családjának mérget ivott miatta. Alig tudták megmenteni. S ezen a város csak azért nem háborodott fel, mert a szerelmes asszony férje köztudatnak örvendett. Kendergyáros volt, hangos, százhusz kilós hústorony, s a szegény törekhordó lányok sikoltani se mertek, ha letépette őket a szivarfüstös iroda fekete viaszosvászonnal bevont díványára, amelynek fényezett támlája szélén sűrűn folyt végig a fehér porcelánszögek sora. És hát Körtvélyessy Elemér nem volt törtető, mint Julien Sorel, akinek csak eszköz volt a szerelem.

Nem sokkal ezután, egy tavaszi reggelen Momčilo Vujanović főhadnagy körülnyargalta a városi park sárga tulipános rondelláját, a tenispályánál megállította nyihogó kancáját, s aombok közt megcélozta Körtvélyessy Elemért. Kilőtte tölténytárának mind a hat golyóját, s elvágatott. De egyetlen lövés sem talált. Viszont Paágh Sári ájultan rogyott a padra. Szőke haja, melyet a homloka fölött széles kék szalag szorított le, úgy hullott széjjel a padon, mint a megoldott kéve, úgyhogy a mezítlábas labdaszedő gyerek túl a drótkerítésen rémulten elrohant, mert nem bírta nézni. A tisztet lehelyezték a macedón határra, ahol állítólag ivásnak adta magát. Körtvélyessy Elemér meg felment Pestre vizsgázni, s két hétig nem látta itthon senki.

— To je ona plavuša? — szakította félbe a monológot Zlata, mert minden szót megértett, s most kezdett érdekes lenni Becker Dódi meséje.

— Nem, nem! — tiltakozott a bankigazgató. — Ez már a lánya, ez a székeség, aki itt is feltűnt a múltkor, Vujanović Bea. Szegény Paágh Dezső ugyanis hiába ellenezte körömszakadtáig ezt a házasságot, s kutyakorbáccsal várta Sárít a sötét kapualjban, ha Vujanović főhadnaggyal látták sétálni a korzón. Kitört a háború, s amikor vége lett, Vujanović újra megjelent. Október huszonegyedikén, szombat délelőtt tizenegy óraker bevonultak a partizánok, s ő vasárnap reggel kilenc óraker frissen vasalt egyenruhában összeütötte sarkát Paágh Dezső elött, és megkérte a lánya kezét. Minden bevezetés nélkül...

— És az akkor beleegyezett a házasságba? — csodálkozott Csobán doktor, s Zlata nemcsak a kérdést találta ostobának, de az ura arcát is együgyűnek látta a lefittyedt alsó ajkával s elhomályosult tekintetével a sokdioptriás szemüveg mögött, úgyhogy az ő hangja talán ettől lett érdes és türelmetlen, amikor közbeszólt:

— Hát csak nem ellenkezett még akkor is?!

A bankigazgató mosolyogva helyeselte a megértő megjegyzést:

— Persze, hogy nem. Talán nem is a személyes vereség, sőt nem is a fiatalok romantikusan kitartó szerelme tette, hogy megadta magát. Ezt te talán nem is érted, kérlek szépen, hiszen gyerekek voltál még, amikor ez a nagy változás a háború után végbement. De akkor tényleg, minden frázis nélkül, sokaknak egy világ omlott össze. Most ne beszéljünk arról, hogy milyen világ!

— Mégis, milyen világ? — kiáltott fel az asszony, mintha ő is ivott volna a rajnai borból, amely már félig hiányzott az üvegből. — Mindig azt hallom: a régi világ, s utána néma csend következik, egy olyan titokzatos csend, amelyből mindenki azt értheti, amit akar.

— Mindenki! Ki az a mindenki? — förmedt rá durván doktor Csobán. — Mikor ti idejöttetek, már minden rendeződött. A romokat eltakarították...

— Jelképes romokról beszélsz, természetesen — vetette közbe Zlata, és oly fölényes volt, mint még soha. — Én két éves, karon ülő gyerek voltam, amikor a családommal idekerültünk. Mégis idegennek érzem néha magam köztetek még ma is! Mintha még mindig nem tűnt volna el mindenütt az a régi világ...

— Te meg vagy örülve! — mondta halkán, de haraggal hangjában doktor Csobán. — Inkább hozzád még egy üveggel, mert ez fogytán van!

Maurits Ferenc szövegrajza

— Nem, a világért sem! — tiltakozott hevesen Becker Dódi, és hosszú ujjaival hátrafésülte fehér haját. — Késő van!

— Most már úgyis mindegy! — felelte élesen az asszony s oly kihívóan, hogy nem mertek ellenkezni vele. Az újabb palackkal együtt egy harmadik poharat is hozott, töltött magának, s szép barna szeme villámjával mosolygott a férfiakra, amikor azt mondta:

— Egészségükre!

— Még, ha megengedi, kezét csókolom — nézett rá alázatos kutyaszemekkel a bankigazgató, miközben doktor Csobán magába roskadva ült —, befejezném a megkezdett történetet. Paágh Dezső még élt néhány évig, az ügyvédi kamarába nem vették fel, Körtvélyessy Elemér meg eltűnt. No nem, nem kell rosszra gondolni! Mielőtt kitört volna a háború, elment egy zsidó lánnyal Párizsba. Nem vette feleségül azt se, nem volt férjanyag. Mondják, egy idő múlva beállt az idegenlégióba, s most ezerholdas kenderültetvényen gazdálkodik Argentínában. Tavalyelőtt itthon volt, mondják, de én nem láttam. Fél karját otthagya valahol Algír alatt, de még mindig mutatós férfi, pedig már hetvenéves. Róla igazán el lehet mondani, hogy szerette az életet és az élet is szerette őt! De hát megöregedett, mint ahogyan mindannyian megöregszünk. Értünk persze nem kár, csak a szépasszonyokért, akik nélkül semmi sem ér az élet.

— Milyen jó ezt hallani — állt fel Zlata is, mert Becker Dódi búcsúzni készült —, pedig már én sem vagyok fiatal... Nemrég múltam harminchat éves...

— Maga olyan, mint a cseresznyevirág — mondta a bankigazgató, és szájához emelte az asszony kezét —, illata és emléke időtlen. Maga nélkül üresen szállna el a szó, ahogy a kínai költő írta, és sötétbe merülnének a nagy hegyek...

— Már el is merültek — szakította félbe a vén gavallér valloását röhögve a doktor, miközben az asszony megilletődve állt, nemcsak a bortól, a délután újra feléledő emlékeitől is megrészegetve. S ha most nincs itt az ura, talán feltépi mellén a blúzt és lehunytt szemmel adja oda magát a bankigazgatónak, aki pedig csak a hangjával duruzsolta körül, de oly érzéken, mintha a húzába markolt volna, s ezért sírva kéne elpanaszolni neki, hogy ő milyen boldogtalan.

— A templomtornyot se látni — mutatott a doktor süketen és

ostobán a szemközti szőlőhegyre. — Mert a hold is elbújt a felhők mögé. Tudjátok, hány óra van? Kettő! Észre se vettük, Dódi bátyám, olyan jókat meséltél!

— Maguk még ébren vannak?

A kiáltás a sötétből hangzott el, aztán egy sápadt fényű viharlámpa emelkedett a Broadway gazdájának lófeje mellé.

— Csak azt akartam mondani, hogy megvan a pasas!

— Jaj, istenem! Csak nem? — sikoltott fel Zlata, és odarohant a terasz műköből rakott, kovácsoltvas kosarakkal díszített mellvédjéhez, hogy közéről hallja a megdöbbenő szenzációt.

— Hol fogták el?

— Jöjjön be! Mit áll ott kinn? Látja, hogy ébren vagyunk! — szólt ki a sötétbe Csobán doktor, de Simi letette a viharlámpát, s úgy szabadkozott, hogy az arcát nem is lehetett látni. Sem a kék-fehér trikóját.

— Dehogy megyek. Az üzletet se zártam be, pedig éjfélig szól az engedélyem. Fölkeltettem az öregasszonyt, mondom, menjen ki, mama, nekem még dolgom van.

— Ne izgassa fel magát, drágám! — lépett az asszonyhoz Becker Dódi. — Magát talán be sem idézik, ha megvan, akit kerestek. És voltaképpen mit is akarnának magával, kedvesem? Az az egyszerű tény, hogy látta a parton ácsorogni, meggypiros műbőr zekében, fehér nadrágban, valószínűleg a leglényegtelenebb mozzanata a nyomozásnak. Nem kell attól félnie, hogy szembesítik vele...

— Ez nem az! — mondta az asszony, és sírt. — Ez nem félelem! Ez más!

— Hát jöjjön már be, ha mondom! — ordította el magát a doktor olyan hangon, mintha nem ő lett volna. — Felhúzza az embert, aztán itthagya!

— Na jó, egy percre! De aztán igazán megyek!

Feljött, a lépcső felső fokán megállt, s először dobbantott a lábával, ahogy a havat veri le az ember a küszöb előtt télen, aztán törölgetni kezdte egy nem létező lábtörölőben, s végül bekacsázott.

— Hozzál még egy palack bort! — mondta a doktor.

— Nem, nem, majd ha meghallom, mi történt! — felelte az asszony, és észre se vette, hogy Becker Dódi hosszú karjával átöleli a derekát, s úgy vezeti gyengéden az öblös, barokk utánzatú, almazöld kerti székhez, mint egy beteget.

— Alighogy maguk elmentek — fogott bele lihegve Simi az izgalmas mesébe, és végigsimított pár szál vörhenyes haján —, be-

jön Schön Szepi, a révész. Mondom, mi az, Szepi bácsi, mert nagyon jó emberem, én hoztam ki a lágerből annak idején, maga már fölkelte vagy le se feküdt még? Mert tudom, hogy az első váltás hajnali négykor indítja el a kompot. Fenét, azt mondja, különben is délutános vagyok! Kiugrasztottak a zsaruk! Hogy volt itt egy ismeretlen pofa meg egy nő...

— Meg egy nő? — nézett fel Zlata.

— Ne szólj bele! — mondta a doktor.

— Hát tudják, ki volt a nő? — hordta végig rajtuk a tekintetét a kocsmáros, s hogy fokozza a hatást, még egy kis szünetet is tartott a kérdés után. — A szép Vujanović Bea, aki pár hete jött Németből, mert már négy éve ott dolgozik. Délután még nálam is volt az üzletben...

— To je ona plavuša? — kérdezte az asszony, s a bankigazgató bólintott, a doktor meg haragosan nézett rá, hogy maradjon már csendben.

— Egy korsó sört kért szokása szerint, ami azt jelenti, hogy az üvegből füles korsóba kell kitöltenem az italt, mivel csapolt sört nem tartok, s hozzá fél deci rumot. Azt beleöntötte, s leült az ablak alá, és ott maradt, amíg szép csendesen el nem szopogatta. Hogy ő most a túlsó partról lesett-e valakit, azt én nem tudom. Talán csak úgy ült oda, mert éppen kedve volt odaülni. Na, kurz und gut, azt mondja Szepi bácsi, a nőt ismerem, az a villája, az az emeletes, kétszárnyas fehér zsalugáterekkel, s fönn az erkély alatt hosszú virágtartóval. De ez nem volt elég a rendőröknek, be kellett ülnöm melléjük a motorcsónakba és átjönni, közelről megmutatni a házat. Akkor azt mondták, elmehetek...

Itt Simi megint megállt, hangot váltott, minthogy alternációban játszott a öreg kompos szerepét, s így folytatta:

— Hogy most mi volt Vujanović Bea villájában, mi nem, arra az öreg már nem tudott felelni. Mondtam, hát maga meg sem állt, hogy megvárta volna, amíg kihozzák a pasast meg a nőt? Azt mondja, nem mert ott ácsorogni! Hozzám sietett, leroskadt, kért egy kevertet. Na kérem! Ennyit mondhatok!

A Café Broadway iksz-lábú gazdája ezzel befejezte a történetet. Felállt, a folyóra nézett s a hegyre, amelynek ködösen derengő vonulatát látva, mivel már hajnalodott, felemelte a lábához tett égő viharlámpát, és elfújta.

Becker Dódi még egyszer érzelmes búcsút vett, kézcsókkal és la-

pos pillantásokkal, míg a doktort megölelte, és a kelleténél kicsit hangosabban és erőltetettebb jovialitással azt mondta:

— Hát ez igazán kellemes este volt! Örülök, hogy összejöttünk!

Másnap váratlanul esős reggelre ébredtek. A fák hosszan lelógó lombokkal álltak az esőben, majdnem olyan élettelenül, mint a kint felejtett nyugányak csíkos vászna, s a révészek csuklyás, bokáig érő köpenyben támaszkodtak a komp gerendafalához, mintha középkori szerzetesekké váltak volna egyszerre.

— Nézd, én nem tehetek róla, hogy ilyen vagyok — mondta a doktor halkán és büntudattal, mint amikor egy szenvedélyes vita után valaki belátja, hogy nincs igaza. — Én mindent megteszek érted! Én nem kíváncsi voltam egyedül se Londonba, se Párizsba, sehova a világon, mint a férfiak legtöbbször tízévi házasság után. Én mindenre magammal vittelek, mert nélküled nem lett volna se szép, sem érdekes semmi...

— Felemeltél! — sikoltott az asszony az urának háttal állva, s kinézve az esőbe, ahol most egy lelket se lehetett látni, s a madarak éneke is elnémult a fák között. — Magadhoz emeltél! Úrinőnek! Tudom! Csak gyereket nem tudtál csinálni nekem tíz év alatt! Egy nyavalyás kölyköt, aki az enyém!

— Nincs mindenkinek gyereke... — motyogta bizonytalanul az ura, mint aki ezek után már zokszó nélkül visel el mindent. — De szeretlek...

— Az nekem nem elég! És kibírnám melletted az életet, ha gyerekem lenne. Akárkitől! Egy jöttment idegentől, aki teherbe ejt, ha aztán többé nem is látom soha! De így nem! Érted? Így nem maradhatok veled!

Sírt, és az esőcseppek bánatos tremolója az ablakdeszkán kitaróan kísérté halk, csak néha feljajduló sírását. Mintha órák múltak volna el így...

— Mit akarsz tenni? — kérdezte az ura anélkül, hogy megfordult volna.

— Elmegyek egy másik városba, elmegyek Belgrádba... Ápolónő leszek megint! Vlado majd talál nekem helyet a katonai akadémián!

Vlado nagy fekete ember volt. Nem ide jött Ogulinból a háború után. Elvált a nagy családtól, a fővárosba ment, katonaoorvos lett, szaktekintély, akinek neve van, s ettől a család szemében nő-tön-nőtt feje fölött a dicsfény.

Kopogtak. Péter jött, a nyári telep őre. Illetve megállt az ajtóban, tisztelettudóan emelve le fejről a zsíros kalapot:

— Nem megyek be, doktor úr! Nem akarok besározni mindent! Csak azt szeretném megkérdezni, vontassam-e be a csónakot.

— Gondolja, vége a nyárnak? — fordult feléje az asszony, és hangján senki sem érezte volna a felindultságot. — Talán még kirándulhatnánk . . .

— Hát ahogy gondolják! — mondta a legény. — Csak sajnálnám a lakkot rajta, ha lepatogna a hosszú esőben. Meg a hullámvérés is megnő, és olyankor a nagy hajók után megnyomják a hullámok a csónakot alaposan. Tavaly, emlékezhet a doktor úr, le is téptek nem egyet, a bíró úrét is Vukovar alól hozták fel . . .

De nem lett többé jó idő. Lombokat tépő szelek száguldottak le a túloldali hegyről, és hosszan tartó csendes esők követték őket. Egyre ritkábbak lettek a nyár mint ment elöntő mézsárga fényei, s lopakodva jöttek, már délután, kék ködökkel az őszi estek, ahogy a bankigazgató mondta.

— Maguk is becsomagoltak már? — állított be néhány nap múlva a nyakigláb, kopasz bíró, aki mind ritkábban tette ki a kecskelábú bakot, hogy fűrészével a zöld hasábokon hegedüljön. — Mi is készülünk bemenni. Vége a nyárnak . . . Csak azért jöttem, hogy elmondjam, amit sikerült megtudnom a múltkori sajnálatos esettel kapcsolatban, amely úgy felizgatta a nagyságos asszonyt. S hadd bocsássam előre máris, az ügy korántsem olyan izgalmas, mint ahogyan azt mi azon az emlékezetes éjszakán éreztük. És ami az egészben a legmegnyugtatóbb, szó sincs politikáról. Vagy pláne diverzáns akcióról!

— Tényleg? — nézett rá megkönnyebbült mosollyal Csobán doktor, úgyhogy a bíró azt hihette, ő váltotta ki jó hírével ezt a hatást, s nem a pillanatnyi szélcsenddel járó jóremény. — Pedig én biztos voltam benne! Gondoltam, bedobtak valahonnan valakit, hogy zavart keltsen . . . Kurt Heinz Schwimmer 42 éves rühlesheimi lakos . . .

— Ez nem az! — szakította félbe a bíró beszámolóját az asszony, miközben arcának járomcsontja keményen kiugrott, és a kimondott szavak után lélegzete hirtelen elakadt megint. — Az húsz évvel fiatalabb volt . . .

— Pedig az én adataimban megbízhat, asszonyom — mondta a bíró kicsit indignáltan. — Amikor a lapok megírták, azonnal felhívtam a vizsgálatot vezető kollégát . . .

— A lapok is megírták? — csodálkozott a doktor. — Nem olvastam.

— Hogyne! Hiszen az Interpol megkeresésére vették őrizetbe. Állítólag rég nyilvántartott heroincsempész, nemzetközi priusszal!

— Ez nem az! Nem lehet az! — mondta az asszony.

— Állítólag volt egy csatornája Argentínával, s így keveredett bele Vujanović Bea. Az a szép szőke nő, aki tavaly azt a pazar villát építette ott fönn, a fűzfatorony végén... A hölgy ugyanis kint járt Argentínában, bizonyos Körtvélyessy Eleméernél, s az illető igazolta is, úgyhogy az Interpol kihagyta a vizsgálatból, csak Kurt Heinz Schwimmer kiadatását kérte...

— Na és hogy került ide a nőhöz? — kérdezte a doktor.

— Állítólag a vőlegénye. Mindegy. Az Interpol nem kicsinyes. Villámgyorsan tisztázza a helyzetet, s aki nem érdekes, futni hagyja. Emlékezhetnek a tavalyi esetre, amikor az angol derbyt megnyerte egy amerikai, Penelope nevű kancájával. A zokét nem bántották. Sőt meghagyták neki a lovaglási díját és a babékoszorút, ami mondjuk nem ér semmit... De a Jenki alaposan ráfizetett.

Ott álltak tanácstalanul, bőröndök és csomagok között útra készen, amikor a bíró befejezte fecsegését, mintha romok vették volna körül őket. Csobán doktor még egyszer körülnézett a házban, mielőtt kiment volna a garázshoz a kocsijáért. Kicsit hajlottabb volt, mint máskor, s a szemüvege bepárásodott, úgyhogy le kellett vennie, hogy kockás zsebkendőjével megtörölje.

Az asszony kilépett a verandára, lenézett a partra az ázott fák alatt, de a szennyes, sárga hullámokon kívül semmi látnivaló nem maradt. Csak a sóhaja szállt a párás szélben, s ezzel valóban vége volt a nyárnak.